

ЧЕБАКОВ Д.М.
ст. групи ОЕЕМ-21

ВПЛИВ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ЕКСПЕРТНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

За сучасних умов виникає безліч правопорушень, пов'язаних із халатністю та корисливими діями, які завдають значної шкоди становленню та розвитку сучасного механізму господарювання вітчизняних підприємств. Тому на практиці доволі часто при виявленні порушень в обліку призначається економічна експертиза.

Враховуючи той факт, що витрати супроводжують будь-яку діяльність суб'єктів господарювання та безпосередньо впливають на її результат, можна стверджувати, що більшість експертних розслідувань пов'язані саме з дослідженням правильності формування витрат.

Окремі аспекти теорії та практики судово-економічних експертиз витрат підприємств розглядали такі науковці, як Остап'юк Н. А., Панченко І. А., Понікаров В. Д., Пономаренко Н. І. та інші. Зазначимо, що у своїх дослідженнях вони недостатньо уваги приділили впливу облікової політики на експертне дослідження витрат.

Витрати належать до важливої економічної категорії, яка суттєво впливає на обсяг та динаміку кінцевого фінансового результату та залежать від правильно сформованої облікової політики. Тому дослідження витрат можна віднести до одного із найважливіших завдань економічної експертизи.

Економічний експерт повинен бути обізнаний із положеннями Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», згідно якого облікова політика є сукупністю принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності.

Формування облікової політики щодо витрат здійснюється також на підставі Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», Інструкції до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства, Листа Міністерства фінансів України «Про облікову політику».

Підприємство, обираючи конкретну облікову політику на поточний фінансовий рік, забезпечує організацію бухгалтерського (особливо аналітичного) обліку відповідно до показників форм річної фінансової звітності, знижує трудомісткість і тривалість формування фінансової звітності, забезпечує використання оптимальних методів облікових робіт із метою отримання очікуваних результатів фінансово-економічної діяльності підприємства [2].

Об'єктами облікової політики щодо витрат є:

- номенклатура статей витрат діяльності;
- клас (класи) рахунків для обліку витрат діяльності;
- база розподілу загальновиробничих витрат;
- перелік та склад постійних та змінних загальновиробничих витрат;
- нормальна потужність підприємства [1].

Вибір конкретних методів щодо елементів облікової політики обумовлює те, що рівень фінансових результатів можна змінити через методи оцінки. У кінцевому підсумку це призводить до того, що на розмірі прибутку позначається суб'єктивний характер, оскільки він залежить від вибору процедур і методів обліку.

У процесі економічної експертизи слід враховувати, що використання підприємством елементів облікової політики щодо витрат суттєво впливають на фінансовий результат підприємства.

Від складових елементів облікової політики підприємства залежить достовірне відображення господарських операцій, а відповідно й інформація у фінансовій звітності.

При дослідженні змісту Положення щодо обліку господарських операцій, економічний експерт має враховувати, що воно розробляється на певний термін (мінімум на рік).

Усі елементи облікової політики повинні обов'язково враховуватися при здійсненні експертного дослідження витрат.

Економічний експерт під час дослідження має бути обізнаний з особливостями організації бухгалтерського обліку на підприємстві, згідно якого підприємство:

- самостійно визначає свою облікову політику;
- обирає форму обліку як певну систему реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації у них з додержанням єдиних засад та з урахуванням особливостей своєї діяльності і технології обробки облікових даних;
- розробляє систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності та контролю господарських

операцій, визначає права працівників на підписання облікових документів;

- затверджує правила документообігу та технологію обробки облікової інформації, додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку;
- може виділяти на окремий баланс філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи, які зобов'язані вести бухгалтерський облік, з наступним включенням їх показників до фінансової звітності підприємства [3].

При здійсненні експертного дослідження експерт повинен врахувати ряд чинників, які можуть вплинути на порядок ведення обліку витрат, зокрема:

1) форму власності та організаційно-правову форму підприємства (державне, приватне, акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю і т. д.);

2) вид діяльності (торгівля, промисловість, будівництво і т. д.);

3) організаційну структуру управління та наявність структурних підрозділів;

4) кількість господарських операцій, обсяги діяльності, обсяг продажу, чисельність персоналу, наявність відокремлених підрозділів, дочірніх підприємств тощо;

5) особливості оподаткування виду діяльності;

6) поточну та довгострокову мету підприємництва (залучення кредитних ресурсів, здійснення інвестиційних програм тощо);

7) ступінь матеріально-технічного оснащення (комп'ютерна техніка, програмне забезпечення);

8) рівень кваліфікації кадрів;

9) технологічні особливості виробництва (промислові підприємства), особливості організації постачання та збуту;

10) системи та форми розрахунків з покупцями та постачальниками;

11) взаємини з фінансовими структурами;

12) систему звітності перед власниками, а також іншими користувачами фінансової інформації;

13) стан законодавства, перспективи його зміни [4].

Проведення економічної експертизи витрат підприємства є складним й досить відповідальним процесом. У процесі експертного дослідження використовуються в якості джерел інформації дані, які сформовані в системі бухгалтерського обліку підприємства. При

цьому експерт досліджує первинну документацію та встановлює її відповідність чинному законодавству. Цю документацію, а також інші облікові та звітні дані він повинен використати для отримання доказів, за якими досліджуються та виявляються факти приписок продукції, напівфабрикатів виробництва, а на стадії реалізації - встановлюються факти навмисного перекручення собівартості продукції.

Обсяг документів, необхідних для дослідження, визначається конкретними обставинами справи та питаннями, які поставлені перед експертом. Таким чином, економічна експертиза витрат підприємства спрямована на підтвердження чи спростування фактів викривлення (здебільшого заниження) сум витрат, що підтверджуються документально.

Використання економічним експертом процедур та методів дослідження витрат підприємства обумовлено використанням сучасних експертних технологій.

Результати експертизи відображаються у висновку експерта і мають при цьому значення доказу. Це означає, що правоохоронні органи під час вирішення справи розглядають серед усіх доказів також і висновок експерта.

Вважаємо, що вивчення експертом елементів облікової політики необхідне з метою визначення обґрунтованості вибору методу обліку витрат і калькулювання, варіанту зведеного обліку, порядку розподілу загальнопромислових витрат та відображення на рахунках витрат.

Література

1. Адамик О.В. Розмежування понять витрати, затрати, видатки та особливості їх застосування учасниками бюджетного процесу // Наука молода: зб. наук. праць. молод. вчених Терноп. нац. екон. ун-ту. –Тернопіль. – 2013. – Випуск 20. – С. 203-209

2. Глібко В.М. Судова бухгалтерія: Підручник / В.М. Глібко, О.П. Бушан // . – К.: Юрін-ком Інтер, 2004. – 224 с.

3. Живко З.Б. Судова бухгалтерія: Навчально-методичний посібник/ З.Б. Живко // К.: Атіка, 2007. – 344 с.

4. Камлик М.І. Судова бухгалтерія. Підручник / М.І. Камлик //К.: Атіка, 2007. – 552 с.

5. Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://komuna.lviv.ua/content/view/616/>